

## СИЛИ ТА ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**Мірошниченко Анастасія Олександрівна**

курсантка Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для  
підрозділів Національної поліції  
*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна*

**Поливанюк Василь Дмитрович**

кандидат юридичних наук, доцент  
професор кафедри тактико-спеціальної підготовки  
*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна*

Забезпечення діяльності національної безпеки України є комплексним завданням, яке передбачає створення ефективної системи захисту країни від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Для забезпечення сприятливих умов для життя та розвитку населення України, а також для збереження та розширення її матеріальних і духовних цінностей, у державі активно розробляються і постійно удосконалюються правові норми, що регулюють суспільні відносини в галузі національної безпеки. Ці норми встановлюють чіткі правила для діяльності органів державної влади та управління, а також для створення та розвитку структур, які відповідають за забезпечення національної безпеки. Також вони встановлюють механізми контролю та нагляду за їхньою роботою.

Ця система нормативних актів також закріплює спільну систему цінностей, цілей, завдань і заходів у сфері національної безпеки, і визначає приблизний перелік потенційних загроз. Всі ці правові норми разом утворюють свого роду керівний документ у галузі забезпечення національної безпеки, який включає в себе різні документи, починаючи від доктрини національної безпеки і закінчуючи планами дій суб'єктів, що займаються забезпеченням національної безпеки в конкретних умовах та періодах [1, с. 268–269].

Закон України "Про національну безпеку України" визначає основні принципи і положення, які створюють державну систему для забезпечення національної безпеки. Основні риси цієї системи розглядаються у розділі V, який має назву "Планування в галузях національної безпеки і оборони". В цьому розділі передбачається розробка стратегій, концепцій, програм, планів для розвитку структур, відповідальних за забезпечення безпеки та оборони, а також управління ресурсами і ефективним їх розподілом. Це допомагає у плануванні та впровадженні державної політики в цих сферах [2, ст. 25].

Також цей закон безпосередньо визначає та розмежовує повноваження державних органів, що працюють у галузях національної безпеки та оборони. Він створює основу для інтеграції політики та процедур державних органів, а також інших органів, чиї функції стосуються національної безпеки та оборони. Закон також встановлює систему командування, контролю та координації операцій сил безпеки та оборони.

Закон впроваджує всеосяжний підхід до планування в галузях національної безпеки та оборони, що забезпечує демократичний цивільний контроль над діяльністю структур і формувань сектору безпеки та оборони. Зокрема, Закон визначає сектор безпеки та оборони як систему органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань,

правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, та оборонно-промислового комплексу України. Їх діяльність підпорядкована демократичному цивільному контролю та проводиться відповідно до Конституції та законів України з метою захисту національних інтересів від потенційних загроз [2, ст. 16].

Повноваження сил, які відповідають за забезпечення національної безпеки, чітко визначаються відповідними законодавчими актами. Законодавство України визначає, які функції і обов'язки мають ці сили в рамках забезпечення національної безпеки. Важливо відзначити, що створення сил, які не передбачені законами України, є незаконним і забороненим.

Забезпечення національної безпеки включає в себе використання всіх можливих засобів, які доступні в державі. Це охоплює політичні, економічні, правові, військові, організаційні та ресурсні засоби. Важливим є послідовне впровадження політики національної безпеки, що охоплює всі аспекти життя країни. Це означає, що національна безпека досягається не лише за допомогою військових сил, а й завдяки ретельному плануванню і використанню всіх інших доступних інструментів для забезпечення стабільності та безпеки країни.

За думкою О.П. Дзьобаня, М.Т. Ланова та О.Т. Данільяна, серед різних засобів забезпечення національної безпеки найважливіше місце належить політичним і військовим інструментам. Політичні інструменти включають наступні пункти: вивчення та впровадження міжнародно-правових норм, концепцій і програм для досягнення миру і роззброєння, укладення міжнародних угод і договорів, проведення політичних консультацій і встановлення особистих контактів між лідерами, реалізація конкретних заходів з роззброєння, встановлення контактів та забезпечення взаємного контролю за процесом роззброєння, залучення народної дипломатії. Ці політичні інструменти є важливими для забезпечення національної безпеки, оскільки вони сприяють зменшенню загроз і сприяють мирному вирішенню конфліктів на міжнародному рівні [3].

Отже, забезпечення національної безпеки України вимагає комплексного підходу та використання різноманітних сил і засобів. Серед них політичні і військові інструменти відіграють важливу роль. Політичні засоби включають в себе дипломатичні зусилля, міжнародні угоди, консультації та громадянську дипломатію, що сприяють зменшенню конфліктів та забезпеченню миру. Водночас, військові засоби, включаючи збройні сили та оборонну галузь, важливі для фізичного захисту країни. Забезпечення національної безпеки також включає економічні, інфраструктурні та інші аспекти, що спільно сприяють стабільності та захисту України. Всі ці засоби мають за мету забезпечити безпеку та відстояти національні інтереси країни в умовах складностей та загроз.

### Список використаних джерел:

1. Казначеев Д. Г. Поливаний В.Д. Актуальні проблеми якості освіти в аспекті підготовки кадрів сил безпеки України. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.)*. Дніпро: ДДУВС, 2021. С. 144-145
2. Закон України «Про національну безпеку України». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2018, № 31, ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 28.10.2023)
3. Сили та засоби забезпечення національної безпеки України - Національна безпека України: Навчальний посібник. Політологія: Онлайн бібліотека - Книги, підручники, реферати, лекції. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8233.html> (дата звернення: 28.10.2023).